

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΚΥΘΗΡΩΝ

ΑΝΘ. Πήλινα έγχρωμα άγγεϊα μετά πραστατάσεων Ε. π. Χ. αϊώνος. Άριστερά μαρμαρίνη κεφαλή έρήβου έργον κλασσικής έποχής. Δεξιά ή Άφροδίτη μετά τού έρωτος (τά δύο τελευταία άναερέθησαν έν Πάληνπόλει Κυθήρων)

Τό Μουσείον Κυθήρων άποτελεί έπιστημονικώς έπιμελημένον, εύ γλωσσον και συγκεντρωτικόν μνημείον, τής ζωής και του πολιτισμού των αρχαίων προγόνων μας. Είναι, ό,τι έμεινεν άπό τούς άνδρους εκείνους. Διά τούτο ή ύπαρξις, ό έμπλουτισμός και ή άνταξία διατηρησίς του πρέπει να συγκινούν τούς Κυθηρίους ιδιαιτέρως, ως πολλαπλώς ώφέλιμος κληρονομία και ως χαριστήριον μήνυμα πού μας έρχεται από τα βάθη των χυλιετηρίδων. Αποσώχως παλαιότερα δέν άπεδόθη ή δέουσα σημασία πώς τούτο και διά τόν λόγον αυτόν έχει άλλως πρόσφατον Ιστορίαν.

Από τού έτους 1939 ότε έγκατεστάθη έν Κυθήροις ό καθηγητής φιλολογίας κ. Θεμιστοκλής Πετροχείλος διορισθείς "Εφορος "Αρχαιοτήτων Κυθήρων, άνεπιτύχη συντονισμένη προσπάθεια περί τήν συγκέντρωσιν παντός είδους άντικειμένων αρχαιοτήτων, άρχαίης Ρωμαϊκής και Βυζαντινής περιόδου. Δεδομένου δ' ότι οδδεμία τοιαύτη δραστική προετοιμασία έλαβε χώραν υπό σημαίνοντων έπιστημόνων και ειδικών περί αυτά, όπως ό άείμνηστος Βαλέριος Στάης, Σπύρος Στάτης, κλπ., έδόθη ή άφορμή να θεωρηθί ή περιοχή τής νήσου άνεμετάλλετος από τής πλευράς αυτής. Δέν αν να σημειωθούν άρ' ένος μέν ή άνυπαρξία εύρείας κλίμακος άνασκαφών, έκτός ένίων του διακεκριμένου αρχαιολόγου Βαλερίου Στάη, άφ' έτέρου δέ ή μέρι το 1939 τελεία άπογομένωσις τής νήσου εκ των έναπομεινάντων σημαντικών αρχαιολογικών εύρημάτων εκ μέρους πολλών, ξένων κατά τό πλείστον και έλαχίστων Κυθηρίων.

Τό έργον συνεπώς τού "Εφόρου κ. Θεμ. Πετροχείλου ύπηρξε δυσκολώτατον, καθότι ή νήσος δέν έχει να επιδείξει Μνημείων Πολιτισμών Ισάξιον των άλλων περιοχών τής Ελλάδος. Παρά ταύτα, όμως, ούτος δέν έδιστασεν, αλλά διά τής προσωπικής εργασίας και έπιρροής του εις τα διάφορα μέρη τής νήσου, συνέτεινεν εις τό να προσερχοθούν υπό των κατόχων των ως δωρεά ύπέρ του όπως αποκαλείται μουσείου Κυθήρων, πολλά αξιόλογα άντικείμενα τού είδους τούτου.

Και δέν ήρκεσθη ούτος εις μόνην τήν συγκέντρωσιν ώρισμένων άντικειμένων" ήθέλησεν έν συνεχείά να συμπεριλάβη παντός είδους "Αρχαιολογικάς συλλογάς, ήτοι οικόσημα "Ενετικής έποχής, Μαμαρίνια γλυπτά, πήλινα άγγεϊα, νομίσματα πάσης έποχής, εικόνες βυζαντινής περιόδου και ιδία ρυθμού άναγεννήσεως κλπ., έμπλουτίζον τούτο και δημιουργών διάφορα τμήματα περιέχοντα μεγίστης "Αρχαιολογικής αξίας ευρήματα, άτινα κατεχωρήθησαν εις ειδικά βιβλία. Ταύτα ήρθημισθησαν τοποθετηθέντων πρό αυτών ειδικών έλεξηγηματικών πινακίδων.

Πλείστα όσα άρχαιότερα έξ αυτών όπως ό λύχνος Πίκουλη τού 1000 π.Χ., πήλινα άγγεϊα

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΚΥΘΗΡΩΝ

Του και δον π.Χ. αϊώνος, Μυροδοχεία, "Αμφορείς, γλυπτά σάν τό νεκρόδειπνον τού δον π.Χ. αϊώνος, τό "Αγαλμα τής "Αφροδίτης μετά τού "Ερωτος τού δον π.Χ. αϊώνος, ή μικρά μαρμαρίνη κεφαλή πιθανώς τού "Ερμού τού δον π.Χ. αϊώνος, Ρωμαϊκή κεφαλή τού δον π.Χ.

αϊώνος, οικόσημα "Ενετικής έποχής όπως τών οίκογενειών Δουρέντε, και Καλούστη, τών "Επισκόπων Νικηφόρου Μόρμου, Καλλονά κλπ., συγκαταλέγονται μεταξύ των άριστων συλλογών. Τό περιεργον έξ όλων τούτων είναι τό ότι, ή τοιαύτη έργασία 15 περίπου έτών, άπετέλεσε προσωπικήν ύπόθεσιν και μέριμναν τού κ. Πετροχείλου, καθ' όσον οδδεμία τή παρεσχέθη έν προκειμένω βοήθεια από μέρους τού έπισήμου κράτους.

Κατά τό παρελθόν γεννηθή ζήτημα κατασκευής προληφών και έγκαταστάσεως των συλλογών τούτων εις εύπρεπή αίθυσαν έν τή πόλει. Κα' ως προς μέν τό πρώτον, διά διαφόρων δωρεών έξ Αυστραλίας κατεσκευάσθησαν δύο μεγάλοι προθηκαι διά τήν τοποθέτησιν των πηλίνων και των γλυπτών. "Ως προς τό δεύτερον όμως, οδδέν μέχρι τούδε κατορθώθη, πλην μιας ύποσχέσεως τής Κοινότητος Κυθήρων περί έπισκευής αίθουσής τινός ίνα χρησιμεύσι ως Μουσείον.

Έν συνεχεία των άνωτέρω, ή έπισκευή των Βυζαντινών μνημείων "Αγίου Δημητρίου Ποδηκον και "Αγίου Πέτρου Μυλοποτάμου δι' έπιχορηγήσεων τού "Υπουργείου Παιδείας

"Επιτύμβιος πλάξ έρήβου εκ Πυρίνου λίθου κλασσικής περιόδου.

και αι συνεχείς προσπάθειαι τού άπομνήσεως του διά τήν έπισκευήν τού τρίτου σπουδαίου Βυζαντινού μνημείου "Αγίου Γεωργίου Βουνοϋ, ύπηρξαν τά πλέον σπουδαία των μελημάτων τού κ. "Εφόρου.

"Η δ' από διατίας και δι' άναφορών προς τήν προϊσταμένην του άρχην αίτησίς του περί καθόδου εις τήν νήσον τού "Εφόρου αρχαιοτήτων "Αττικής, κ. Παπαδημητρίου, εις τόν όποιον και ύπάγονται τά Κύθηρα, καθώς και ειδικού Βυζαντινολόγου διά τήν εξέτασιν και τήν συγκέντρωσιν των διαφόρων ειζόνων τής νήσου, άποδεικνύει τήν μεγίστην άξίαν ως προς τήν Τουριστικήν σημασίαν τής όλης εργασίας. Πρός τούτο παραθέτομεν διαφόρους εικόνες εύρημάτων τού Μουσείου μας, προσεκτική εξέτασις των όποιων δημιουργεί παραστατικήν έντύπωσιν τής ψυχοσυνθέσεως, τής νοοτροπίας, τής καλλιτεχνικής άναπτύξεως και τής έν γένει ζωής και τού πολιτισμού των άνθρώπων εκείνων.

ΤΑ ΔΕΝΤΡΑ

"Εγέρασά μωρές παιδιά και θένα μπώ στο χώμα μά τ' αγαπούσα τά δέντρα και τ' αγαπώ άκόμα. Κανένας δέ με πλέρωσε να βγώ να τά παινέσω όμως τά δέντρα δέ μπορώ να τά κατηγορέσω. "Οντες με δοونه τά δέντρα όλο χαμογελοϋνε πούβρανε τόν κατάλληλο να δενδροφυτευτοϋνε. Χίλια δένδρα έφύτεψα και τώρα "ναι μεγάλα μ' άς είν' καλά τά χέρια μου και θά φυτέψω κι' άλλα. Πηγαίνω στα χωράφια μου και βλέπω τά δέντρα μου κ' όλα μαθεές τά συρριανώ και χαίρετ' ή καρδιά μου. Κυττάζω τις άμυγδαλιές π' άνθοϋν και λουλουδιζοϋν κι' άπ' τόν άνθολουλουδισμό τή γής μοσκομυρίζουν. Κάθε κλωνάρι με άνθδ τό βλέπω φορτωμένο σάν τόν περίφημο μπαξέ τόν περιποιημένο. Τί να παινέσω τού δέντροπ π' αυτό "ναι παينةμένο; θωρώ τήν όμορφάδα του και δέν την χορταίνω. Σάν μεγαλώση μια φορά κι' άπλώση τόν κλαμό του θένα πηγαίνω με χαρά να τρώω τόν καρπό του. Παιδιά να βάλωμε δέντρα κι' ό τόπος άσκήναι κι' ή γής τά θρέφει και τά ζή κι' ή γής τά μεγαλώνει, ΣΤΑΥΡΟΣ Ι. ΓΕΡΑΚΙΤΗΣ

ΚΥΘΗΡΑΪΚΕΣ ΜΑΝΤΙΝΑΔΕΣ

37

Οί μαντινάδες θέλουνε άνθρωπο να κατέχη, και γλώσσα να τις κελαδή και νοϋ να τις ξετρεχί.

38

Βαρών τής λύρας δέν τό λέει γιατ' είναι νοτισμένη, μά θά τό πη ή γλωσσίστα μου σάν πούναι μαθημένη.

39

"Αλλος κανείς δέν μοϋφταιζε μονάχα ή κεφαλή μου, για να γλεντώ ξένες καρδιές έχασα τή δική μου.

"Από τήν Λαογραφική συλλογή τού "Κυθηραϊκού τύπου.

40

"Οντες θά γίνη ή θάλασσα κατάστιχο μεγάλο, τότες κι' έγώ τά πάθη μου θά γράψω δίχως άλλο.

41

Καλά τό λέει ό φρόνιμος καλά τό λογαριάζει, ό πόνος ό βαρύτερος τόν άλαφρό σκεπάζει.

42

"Όσοι έχουνε καλή καρδιά και ταχτικά γελούνε μονάχ' αυτοί τόν ψεύτικο τόν κόσμο θά χαροϋνε.

Τού "Κυθηραϊκού τύπου.

ΣΤΗ ΣΚΙΑ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ

Μείνε άκόμη ένα βράδυ πατέρα τώρα πούνα χαρά καλοκαίρι, νύχτα ήρεμη κι' όμορφη μέρα απαλόχαδο φύγει τ' άγέρι.

"Όλοι έδω σε πονούμε στοχάσου και τό γέλιο σου γέλιο δικό μας, ή χαρά μας παιδί τής χαράς σου μείνε λίγον καιρό στο πλευρό μας.

Και σάν έρθη βαρύς ό χειμώνας και ξεσπάση σκληρή καταιγίδα, τότες φύγεις κι' έσύ ξεκινώντας για τή νέα κι' αλώνια πατρίδα.

"Εσύ πούσουν πανώρια χαρά του συντροφιά τού σπιτιού μας και (στύλος, να γινής άδελφός τού χωμάτου και τής άκαρδης πέτρας ό φίλος

"Όμως τέτοιο ένα βράδυ πατέρα μην άφίνεις τό σπίτι δέν κάνει. νύχτα ήρεμη κι' όμορφη μέρα τί φρικτό να σου πάμε λιβάνι!

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Β. ΚΟΥΛΕΝΤΙΑΝΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΡΙΣΤ. ΑΡΩΝΗΣ
Πολιτικός Μηχανικός
Ε. Μ. Π.
Μελέται, επιβλέψεις, έκτελέσεις
Μεναλάου 67 — Καλλιθέα
τηλέφ. 968.833

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΑΡΤΣΙΩΚΑΣ
"Εμποροεράτης
Κατακουζίνου 11
τηλ. 33.057 — "Αθήναι

ΠΑΝ Γ. Γ. ΚΥΠΡΙΟΣ
Λογιστικά — Φορολογικά
Λυκούργου 91. — Καλλιθέα
τηλ. 96.360
τηλέφ. "Αθηνών: 36.705.

ΦΩΤΟ — ΒΛΑΝΤΗ
Τσαμαδού 44
τηλ. 41.025 — Πειραιεύς

Καφενεϊον "Τά Κύθηρα"
ΑΝΑΣΤ. Α. ΚΟΜΝΗΝΟΥ
Νοταρά 109 — Πειραιεύς

ΕΥΘΥΜΑ ΚΑΙ ΣΟΒΑΡΑ

Τράγος τις έν καιρώ θερμός καταληφθείς υπό... πείνης εισήλασεν έντός πυρακτωμένου' φούρνου, καταφύγων τά έν αύτώ "σμιγν'α" παξιμάδια.

Είς κάποια στιγμήν άναφλεγείς από σπίναν έξεπήδησεν άλλόφρων εκ τούτου, έγκαταλείψας τό τρίχωμα του όλόκληρον και παρασύρας τήν αίφνιδιασθείσαν κατάπληκτον νοικοκυράν, ή όποία έξοργισθείσα άπεφάσισε να τόν εισαγάγη διά δευτέραν φοράν εις τόν φούρνον καρυκευμένον.

Πάντως τό θέαμα του "τσουλουφρισμένου" μέχρι τού δέρματος ήτο τραγικόν. Είς έπιμετρον δέ τής δυστυχίας του, οδδέν άτομον τού άντιθέτου φύλλου κατέδεχτο να τόν πλησιάση. Τοιαύτη ποιήν άλήθως θά ήτο ή πλέον άρμόζουσα εις μερικούς διπόδας... συναδέλφους του.

==*==

"Η μητέρα έξεκίνησε διά να έκτελέση "άντικαμα" εις τό άλώνι μιας γειτόνιασας φέρουσα έπ' ώμου τήν κούνιαν με τό μωρό και συνοδευμένη από τήν καρσιδή της. Καθ' όδον συνεβούλευσε τήν μικράν. "Μωρή, άμα όης πώς κουράστηκα τσίμπη τό μωρό να κλαίρη". "Όπερ και έγινετο με μικράν παραλλαγήν, διότι μόλις εισήλθεν εις τό άλώνι, δέν έπρόλαβε να κάμη δέκα γύρους ή εύλογημένην και τής έκράζαν εις έπήκουσιν πάντων ή κόρη της. "Είμαι ώρα μαμά να τοιμησώ τό παιδί".

"Ο κ. Ειρηνοδίκης προσπαθεί να εξακριβώση από τήν μάρτυρα, τήν άκριβή ώραν τής διαπράξεως ένός αδικήματος.

Πρόεδ.—Τί ώρα ήτο περίπου; Μάρ.—Δέν ξεύρω, αλλά πάντως πρωί.

Πρόεδ.—"Ηταν ό ήλιος ψηλά. Μάρ.—"Ενα κονταρόξυλο.

"Η καρδιά παρέμενεν άκαρπος και ή νοικοκυρά της ήθέλησε να εφαρμόση τήν έξής γητεϊαν προς καρποφορίαν αυτής. "Επρεπε να άνέλθι επί τού δένδρου άγανος νέος (διά να είναι άμόλυτος) να προνοήσιν όλίγους κλάδους και έτερον άτομον τού όποιου οι πόδες να έφάπτονται άπαραιτήτως τής γής, να τού ύποβάλιη τρίς τήν έρώτησιν. "Γιατί κόβεις τήν καρδιά;" "Εκείνος δέ να άπαντά στερεοτύπως "τήν κόβω γιατί δέν κάνει καρδιά" και ή γητεϊα θά πιάση. Προσέλαβεν λοιπόν ή νοικοκυρά κάποιον άγαθόν τύπον (διά να είναι βεβαία περί τής άγνότητός του) και τήν ώδήγησε πός, να πράξη. "Εκείνος έπήρε τό πρόιον και ήρχισε να κατακόπη τό δένδρον. Είς μίαν στιγμήν εφαρμόζουσα τήν γητεϊαν άλλα και άνησυχούσα κατά τήν προϊούσαν καταστροφήν τού δένδρου, τόν ήρώτησεν εις έντονον ύφος. "Γιατί κόβεις τήν καρδιά;" Καί ό άνθρώπος τής "Απότησης καθήδρους και πλήρης όργης "έσύ δέ μοϋ τόπεις".

ραγε σκοπόν θά έξυπηρετούσε και εις τί θά μάς χρησιμεύσουν τό Νοσοκομείον, οι άσφαλιστωμένοι δρόμοι, τά σύγχρονα Σχολικά κτίρια, οι πολυτελείς μας Ναοί και όλα τά άλλα κοινωφελή ιδρύματα, όταν μάς φύγουν οι άνθρώποι και έρημώση ό τόπος; "Εκτός εάν όμοιάσωμε τούς "Αβδηρίτας, οι όποιοι δέν είχαν σταγόνα νερού εις τήν πόλιν των, κατεσκευάσαν έν τούτοις μίαν πελωρίαν και πολυτελεστάτην βρύσιν μόνον διά να τήν... βλέπουν.

"Ο κεντρικός άξων όλων μας των ενεργειών και όλων μας των φροντίδων θά έπρεπε να είναι ή προσπάθεια έπιβιώσεως τού Νησιού μας. "Εάν αυτό δέν επιτύχωμεν όσα και άν κάνωμεν έργα πάνω "αυτό, οδδέν επούσημεν.

Και διά να επιτύχωμε σε μιά τέτοια προσπάθεια, θά έπρεπε να έκμεταλλευτομε έντατικά και με σύγχρονα μέσα τις γνωστές σήμερα πλουτοπαραγωγικές πηγές πού μάς παρέχει ό τόπος, διά να δώσωμεν έτσι εις τούς νέους μας έργασία μόνιμη και άποδοτική και παραλλήλως να αξιοποιήσωμεν όλες τις άλλες πηγές πλούτου πού σήμερα παραμένουν στείρες και άγονες.

"Η καλλιέργεια τής έλίας, ή κτηνοτροφία, ή έκμετάλλευσις τής θαλάσσης, ή έν γένει βιομηχανία, ή έπίδοσις των νέων μας εις τήν ναυτιλίαν, ή διάθεσις χρημάτων, από μέρους των μεγάλων κεφαλαιούχων μας, διά τήν άγοράν πλοίων, ως έχει γίνει με τούς κεφαλαιούχους των περισσότερων "Ελληνικών νησιών, ή διάθεσις χρημάτων διά τήν κατασκευήν έργοστασίου παραγωγής τσιμέντου, ή έκμετάλλευσις τού ύπάρχοντος όρυκτου πλούτου μαζί και με πολλές άλλες έπιχειρήσεις πού θά μπορούσαν να δημιουργηθούν έδώ, θά έδιδον εργασία, μόνιμον ως προείπον, και άποδοτικήν, εις εκατοντάδας Κυθηρίων νέων και θά απέκλειον και άπλήν έστο σκέψιν περί μεταναστεύσεως των.

Νομίζω ότι αυτά άκριβώς έχων ύπ' όψει του ό συμπατριώτης ποιητής και έκλεκτός μου φίλος κ. Παναγ. Τριφύλλης (Πάνος Φύλλης) προσφωνών τόν μεγάλον τόν Κυθηρών ευογέτην κ. Μιχαήλ Σμιτέκολον τώ έλεγεν ότε εύρίσκετο εις "Αθήνας, κατά τήν πρώτην του έπίσκεψιν, εις μίαν λίαν έπιτυχή παράφρασιν τού τελευταίου στίχου τής Λήθης τού ποιητού Μαβίλην, τά εξής:

"Α δέ μπροής παρ' να κλαίς Μιχάλη τούς ύγιείς τά μάτια σου άς θρηνησουν πού θέλουν, μά δέ μπροδών να ζήσουν...

Ζωγράφος δέν θά μπορούσε να ζωγραφίση με ζωρότερα χρώματα τήν άγωνία και τούς φόβους πού μάς συνέχουν και τή δυσπερίγρηπτη τραγωδία πού έκτυλίσσεται τά μεταπολεμικά έτη έδώ στο Νησί μας.

"Αποτελούν και αυτοί μίαν άγωνιώδη έκκλησιν προς τούς μεγάλους των Κυθήρων ευεργέτας και προς πάντας τούς άλλους έκλεκτους συμπατριώτας τούς έχοντας τά οικονομικά μέσα, όπως στρέψουν άμέριστα τήν προχρήν των προς τούς ύγιείς κατοίκους τής Νήσου, προς αυτούς πού άντικυρζόντες καθημερινώς και κληρότερον τό φάσμα των στερηθείσαν, φέρουν σχεδόν άλλόφρωνες, διασκορπισζόμενοι εις τά τέσσερα σημεία τού όρίζοντος, και δέν παύομεν, οδδ' επί στιγμήν να πιστεύομεν και να έλπίζομεν.

Να πιστευόμεν εις τήν θαυματουργόν δύναμιν τής Μυρτιδιώτισσης πού άπλώνει προστατευτικά τά Πανάγια χέρια της πάνω άπ' τό νησί μας και να έλπίζομεν εις τήν άγίαπν όλων των συμπατριωτών Κυθηρίων προς τήν γήν, όπου άναπαύονται τά όστά των πατέρων μας.

Μ' αυτή τήν πίστι και μ' αυτή τήν έλπίδα φωλησάμενες βαθειά στην ψυχή μας, δέν είναι δυνατόν παρ' να κατανημώμεν όλες τις σημερινές δυσκολίες και να έτοιμάσωμεν μιά καλύτερη αύριον και για μάς και για τά παιδιά μας.

ΚΩΝΣΤ. ΛΟΥΡΠΑΝΤΟΣ

Γραφεία κτηματικών συναλλαγών
ΧΡΗΣΤΟΥ Κ. ΤΖΙΝΙΕΡΗ
Τηλ. 30.396

Λυκούργου και "Απελλού 1 — "Αθήναι
"Αγοραί-πωλήσεις οίκων-οικοπέδων.
"Ενοικιάσεις.—Είσπραξις ένοικίων.—

Θα πάρω σβάρνα τὰ θουνά
καὶ ράχες πέντε δέκα,
δὲν θέλω πιά νὰ ξαναῶ
τὴν δρεντρα γυναικα.
Καὶ συμπληρώνωμεν ἡμεῖς.
Τὶ νὰ σοὺ κάνουν τὰ θουνά
κι' οἱ ἔρρηες οἱ ράχες;
δντες ἐπαντρεύσονται
τὰ μάτια σου ποὺ τᾶνες!